

Låt ängen blomma i trädgården!

**Köp
ljuvliga
ängsväxter
genom
oss!**

Tjärblomster, prästkrage, blåklocka och gullviva; i ängen växer många av våra vackraste vilda blommor. Varför inte släppa in dem, fjärilarna och de surrande humlorna i din egen trädgård?

Av Berit Haggren
Foto: Tommy Durath

En äng är som en ljuvlig och välkomponerad rabatt, men behöver varken gödulas, luckras eller ogrärensas. Den kan göras stor eller liten och passar utmärkt i trädgården.

Ängens karaktär och färgskala skiftar över säsongen beroende på vilka arter som blommar. Gräsen är mjuka och sirliga och får hela härligheten att bölja när vinden drar fram. När ängen väl är etablerad är den en dröm för alla som hellre slappar än arbetar i trädgården. Den enda insats den kräver är att man slår den en gång om året, och att man krattar bort höet.

Inger Runeson är biolog och expert på allt som har med ängar att göra. En annan av hennes specialiteter är linnea, *Linna borealis*. Det var Inger som lyckades odla fram plantor av denna ljuva lilla skogsblomma lagom till Linné-jubileet.

Inger driver företaget Pratensis som odlar och säljer svenska ängsfröer och ängsplantor. Pratensis är latin och

Forts på nästa sida

Blåklint ger fin sommarkänsla och bra blomning första året innan de andra ängsväxterna hunnit etablera sig.

Den lilla backnejlikan trivs i full sol i torrängen.

Kornvallmo är ett lysande inslag i den ettåriga blomsteråkerfröblandningen. Den trivs utmärkt i öppen jord men försvinner när ången vuxit ihop.

Ängen är en dröm för alla som hellre slappar än arbetar i trädgården

betyder just "växa på äng". På gården i smäländska Lönehult, där hon bor med make och barn, växer ängsväxter i bäddar för fröproduktion, var art för sig. Men här finns också ljuvliga etablerade ängar att njuta och inspireras av.

– Jag har arbetat med frön tidigare men kände att jag ville satsa mer på ängsfrön, säger Inger. Här finns så mycket kunskap inblandad. Jag jobbar med mer än hundra olika arter och alla måste behandlas individuellt.

Blommorna vissnar efter hand under sommaren, och det gäller att passa på och skörda fröna i precis rätt utvecklingskede. De ska vara ordentligt mogna, men måste fångas innan växten släpper dem och fröna sprids för vinden.

– Från midsommar till oktober skördar vi, berättar Inger. Strandtrift och knippfryle mognar först av alla, dem börjar vi skörda vid midsommar-

tid. Gråfibbla och mandelblom är också tidiga. Sen mognar den ena arten efter den andra. Johannesört och gulmåra är de som mognar sist på säsongen.

Frön för hela landet

Förutom odlingarna i Lönehult har Inger kontraktsodlingar på flera andra håll i landet. Den nordligaste ligger i Umeåtrakten och den sydligaste på Österlen. Till en del handlar det om att sprida riskerna. Det behövs både sol och regn för att fröet ska bli bra. Men framför allt handlar det om att varje kund ska få frön med rätt ursprung, proveniens, för den landsända där man bor.

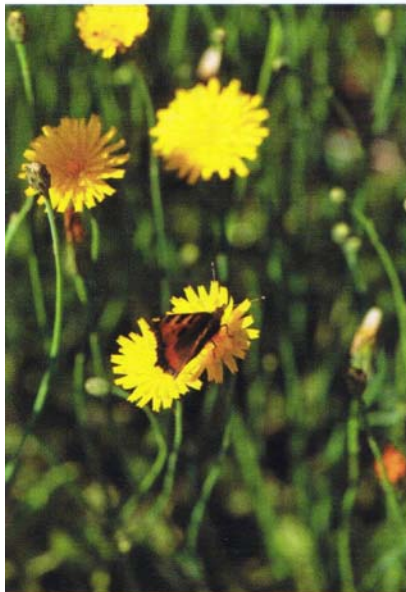
– Fröerna är ursprungligen vildinsamlade på många olika platser i landet, bland annat i trakten av Umeå, i Värmland, Uppland, Småland och Skåne. Varje proveniens odlas sedan vidare i sina egna hemtrakter. Att det frö man använder har

Inger Runeson är biolog och expert på ängar och ängsväxter. Sedan 2005 odlar och säljer hon ängsfröer och ängsplanter inom det egna företaget Pratensis.

Stor blåkllocka är ett underbart inslag i en äng. Den trivs bäst i normalfuktig jord.

Den lysande gula rotfibblan har fått kärt besök av en nässeljäril.

Tjärblomster trivs i torrängar tillsammans med bland annat prästkrage, liten blåkllocka och gulmåra.

rätt ursprung är viktigt för resultatet hos kunden.

Med några års mellanrum byts odlingsmaterialet ut för att den genetiska variationen ska behållas. Vid skörden slås örterna av med lie eller slätterbalk. Höet torkas med varm-

luft innan det tröskas. Sedan får fröet ligga till vintern då Inger sållar och rensar det. Alla arter hanteras individuellt tills de vägs upp och förpackas. Då gör Inger nio olika blandningar för olika lägen och jordar. Men därutöver finns varianter på

blandningarna för olika landsändar. Och det går bra att göra specialbeställningar.

– Vi har blandningar för torra och fuktiga lägen, för kalkrika och kalkfattiga jordar och för salta havsängar. Många har frågat efter en blandning

för skuggan, så det har vi också. Vår Norrlandsblandning och vår fjällblandning innehåller frön med norrländsk proveniens och arter som är speciella. Det är sådana som trivs med kort säsong, berättar Inger Runeson. □

I fröodlingen står var art för sig. Här fjärblomster, stor blåklacka och brädbrod. I förgrunden myskmalva.

Så får du en sommaräng

Plats: Välj en solig yta för din äng, om du inte tänker så en speciell fröblandning för skuggäng.

Såtid: April–maj och augusti–september är perfekt såtid, oktober går också bra i södra Sverige.

Jord: Bäst är att utgå från öppen jord. Den bör vara näringsfattig och väl-dränerad. Är jorden näringsrik är det bra att först magra ut den. Odlar till exempel potatis, som tar upp en hel del näring, säsongen före ängsådden. Jorden måste dessutom vara fri från rotagräs som exempelvis kirsål, nässlor och kvickrot. Annars tar de snabbt över och konkurrerar ut ängsgräset och ängsblommorna.

Sådd: Jämna till jorden med en kratta, ta bort stenar och slå sönder jordklor. Såbädden ska ha ett lager luftig och finfördelad jord överst. Så riktigt glest. Blanda gärna ut fröet med vetekli, sand eller sågspånsmjöl så blir det lättare att fördela den jämnt och glest över ytan. Resultatet blir inte bättre av tätare sådd än vad som rekommenderas på förpackningen, snarare tvärtom. Fröet behöver inte myllas ner. Tryck bara till jorden med en vält eller genom att sätta fötterna tätt, tätt över ytan. Många frön har borst och kan lätt flyga i väg.

Skötsel efter sådd: Normalt räcker den fukt som finns i jorden för att fröna ska gro. Men vid ihållande torra kan vattning behövas.

Om det kommer väldigt mycket ettårigt ogräs kan du klippa ner det innan fröna hinner mogna och sprida sig. Men oftast är det inget problem. Ettårigt ogräs försvinner när de andra arterna kommer i gång.

Plantering: Ängsfröblandningar består av fleråriga arter och det tar minst två tre år innan ängen får den rätta karaktären. Vill du ha ett snabbare resultat kan du komplettera sådden med ängsplanter som du planterar ut innan du sår. Plantorna blommar redan första året. Med planter har du också möjlighet att välja arter som är svåra att etablera i ängen genom sådd, till exempel kattfot och backsippa. Du kan plantera ängsväxterna när som helst under säsongen, från vår till höst. Men passa med vatten tills de rotat sig om du planterar en torr period.

SLÅ OCH KRATTA – EN GÅNG RÄCKER!

- Slå ängen en gång per år, på sensommaren när flertalet arter blommat över. Står någon blomma i sitt vackraste flor kanske du kan gå runt den, och skära av den lite senare. Använd en lie, knivslättermaskin eller slättermaskin. Gräset ska skäras av på 6–8 cm höjd. En trimmer trasar sönder stråna, vilket innebär större avdunstning från den del av plantorna som finns kvar. Vilket i sin tur innebär att många örter försvinner.

- Låt höet ligga kvar någon vecka så att det hinner släppa sina frön. Ta sedan bort det från ängen. Det kan till exempel användas för marktäckning eller komposteras. Om det får ligga kvar förmultnar det och ger näring till jorden, vilket inte är bra i det här sammanhanget eftersom ängsblommor vill ha det magert. Du ska alltså heller aldrig gödsla ängen.

- Ängen slits om man går mycket på den, men klipp gärna promenadstigar med gräsklipparen. Det blir vackert och du kan komma nära ängens alla växter och djur.

4 enkla steg

Ersätt ogräs med ängsblommor

Har du en hörna i trädgården där du gett upp kampen och låter kirskaål eller annat ogräs härja mer eller mindre fritt? De väna ängsblommorna kan vara räddningen! Inger Runeson tipsar om hur du förvandlar skamfläcken:

1. Klipp ner ogräset så nära marken du kan.
2. Täck ytan med termiskt bunden fiberduk. Att den är termiskt bunden betyder att fibrerna är ihopsmälta. Därför kan inte ogrässkotten komma igenom den. Den fiberduk som bara är vävd är för gles för det här ändamålet.
3. Lägg ett 5–6 cm tjockt lager jord ovanpå fiberduken.
4. Så ängsfröblandning på vanligt sätt. Ängsväxternas finrötter är så tunna att de kan tränga igenom fiberduken, men ogrässkotten kommer inte igenom! Efter ett par år finns inte ogräset kvar ens under fiberduken. Då har de svultits ut på grund av ljusbrist.

Ängsblommorna i artikeln är härdiga nog att odla i hela landet, men det är viktigt att de får rätt miljöförhållanden för att trivas.

Köp plantor till din äng genom Allers Trädgård!

Passa på att köpa Pratensis pluggplantor genom Allers Trädgård! I erbjudandet ingår prästkrage, stor blåklocka, backnejlika, rödklint, gulmåra och axveronika. För tio ängsplantor betalar du 205 kronor.

Mer information och kupong hittar du på sidan 96.

